

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

**РОЗБУДОВА ВНУТРІШНІХ СИСТЕМ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ
У ЗАКЛАДАХ
ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ
ІНСТРУМЕНТИ ТА ВИКЛИКИ**

**Електронний науковий збірник тез доповідей
II Міжнародної науково-практичної конференції**

17–18 листопада 2022 року

УДК 378.014.6(477):378.4(477.411)КНУ(082)

Р64

Учасники: Міністерство освіти і науки України, Київський національний університет імені Тараса Шевченка; Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти; Національне агентство кваліфікацій; Національний Еразмус+ офіс в Україні; Інститут вищої освіти НАПН України; Відділ забезпечення якості освіти Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Редакційна колегія: В. Бугров, канд. філос. наук, проф.; А. Гожик, канд. геол.-мінерал. наук, доц.; К. Смирнова, д-р юрид. наук, проф.; О. Сербін, д-р наук із соц. комунікацій, проф.; Ю. Тимцуник, канд. пед. наук, методист

Адреса редакційної колегії: к. 223, 60, вул. Володимирська, м. Київ

Р64 Розбудова внутрішніх систем забезпечення якості в закладах вищої освіти України: інструменти та виклики : електрон. наук. зб. тез доп. II Міжнар. наук.-практ. конф. (17–18 лист. 2022 р.). –К. : ВПЦ "Київський університет", 2022. – 222 с.

ISBN 978-966-933-190-8

Висвітлено основні інструменти та виклики щодо питання розбудови внутрішніх систем забезпечення якості в закладах вищої освіти України, зокрема різні аспекти проблеми забезпечення якості освіти при перезарахуванні результатів навчання, що здобуті шляхом неформальної або інформальної освіти; впровадження мікрокваліфікацій як інструменту, що забезпечує гнучкість освітньої і професійної траєкторії; інтернаціоналізації як інструменту реалізації політики ЗВО у забезпеченні якості освіти; ролі опитувань у прийнятті інституційних рішень ЗВО щодо забезпечення якості освіти; нормативного регулювання та розроблення освітніх стандартів на компетентнісній основі як базового інструменту забезпечення якості вищої освіти.

Для працівників вищої освіти, здобувачів освіти у вітчизняних закладах вищої освіти, а також державних службовців, працевлагодівців і фахівців незалежних інституцій із забезпечення якості.

УДК 378.014.6(477):378.4(477.411)КНУ(082)

© Київський національний університет імені Тараса Шевченка,
ISBN 978-966-933-190-8 ВПЦ "Київський університет", 2022

ЗМІСТ

Азюковський О., Яворська О., Павличенко А. Опитування учасників освітнього процесу як складова надання освітніх послуг в НТУ "Дніпровська політехніка"	8
Бородін Є., Хожило І. Державне регулювання мікрокваліфікацій у системі вищої освіти України	12
Васюк В. Сучасні особливості підготовки наукових і науково-педагогічних кадрів.....	18
Власенко О., Сергета І. Мікрокваліфікація та її місце у структурі розроблення та забезпечення унікальності освітньо-наукових програм навчання здобувачів ступеня доктора філософії.....	21
Гелеш А. Популяризація принципів академічної доброчесності як інструменту ефективного функціонування внутрішньої системи забезпечення якості вищої освіти (на прикладі Національного університету "Львівська політехніка")	26
Горбачик А. Досвід моніторингових опитувань з вивчення студентського життя в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка.....	31
Давидчак О., Гориславець П. Загальноуніверситетські опитування здобувачів у системі внутрішнього забезпечення якості вищої освіти: досвід Львівської політехніки	34
Данилко О., Тернавська Т. Забезпечення якості вищої освіти в Льотній академії Національного авіаційного університету.....	39
Данова К., Малишева В., Колибельнікова Л., Кіссельман Є. Ризикорієнтований підхід у проведенні опитувань стейкхолдерів з питань якості освіти	44

Дем'яненко О.	
Опитування стейкхолдерів для формування політики у сфері забезпечення якості освіти на рівні ЗВО	49
Дмитриченко М., Гришук О., Токін О., Харченко А.	
Роль опитувань стейкхолдерів у розробці системних заходів з покращення якості освітнього процесу	53
Дорохова Н., Костиренко Т.	
Опитування стейкхолдерів – запорука оновлення та якості освітньо-професійної програми "Стоматологія" ...	57
Іщенко А.	
Соціологічний супровід системи забезпечення якості освіти у КПІ ім. Ігоря Сікорського.....	64
Ковтунець В.	
Методологія визнання результатів попереднього навчання закладами вищої освіти.....	68
Колеснікова О.	
Визнання часткових кваліфікацій у сфері вищої освіти як елемент гнучкості кар'єрної траєкторії.....	72
Корнійчук Н., Боцян Т.	
Можливості поєднання здобувачами вищої освіти формальної, неформальної та інформальної освіти.....	77
Косяченко Н., Луцак І.	
Аналіз чинників покращення якості освітньої діяльності на основі результатів опитувань серед роботодавців аптечної сфери	83
Кочкіна Н.	
Реалізація програм подвійного дипломування в умовах викликів воєнного стану в Україні	88
Кошарна В.	
Розвиток активності здобувачів у системі забезпечення якості вищої освіти.....	92
Красота О., Демидюк О.	
Особливості проведення онлайн-опитувань студентів як інструмент підвищення якості освіти	97
Кузнєцова Н.	
Основні напрями діяльності центру забезпечення якості освіти закладу вищої освіти	102

Н. Корнійчук, канд. біол. наук, доц.

ORCID ID 0000-0002-8137-114X

E-mail: korniychuknm@meta.ua;

Т. Боцян, канд. екон. наук, доц.

ORCID ID 0000-0001-8423-7424

E-mail: botsian.tetiana@zu.edu.ua

Житомирського державного університету імені Івана Франка,
Житомир, Україна

МОЖЛИВОСТІ ПОЄДНАННЯ ЗДОБУВАЧАМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ ФОРМАЛЬНОЇ, НЕФОРМАЛЬНОЇ ТА ІНФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ

Представлено матеріали щодо можливості поєднання здобувачами вищої освіти формальної, неформальної та інформальної освіти (на основі кейс-методу). Подано результати, що характеризують кейс Житомирського державного університету імені Івана Франка. Проаналізовано та визначено пріоритети здобувачів вищої освіти щодо платформ онлайн-освіти (Prometheus, студії онлайн-освіти EDERA, онлайн-платформа з цифрової грамотності "Дія. Цифрова освіта") та форм неформальної освіти (дистанційні курси, тренінги, семінари та майстер-класи).

Ключові слова: неформальна освіта, освітня діяльність, перезарядження результатів навчання, здобувачі вищої освіти.

Аналіз нормативно-правових актів у сфері вищої освіти щодо забезпечення якості вищої освіти показав визнання основних видів освіти впродовж життя та їх підтримку державою. Відповідно до Закону України "Про освіту" (ст. 8): "Особа реалізує своє право на освіту впродовж життя шляхом формальної, неформальної та інформальної освіти. Держава визнає ці види освіти, створює умови для розвитку суб'єктів освітньої діяльності, що надають відповідні освітні послуги, а також заохочує до здобуття освіти всіх видів", (ст. 1): "Освітня діяльність – діяльність суб'єкта освітньої діяльності, спрямована на організацію, забезпечення та реалізацію освітнього процесу у формальній та/або неформальній освіті" (Про освіту, 2017).

Можливості отримання неформальної та інформальної освіти в університеті забезпечено через:

- укладення договорів про співпрацю та безкоштовний доступ до платформ МООС (зокрема, безкоштовний доступ до платформи Coursera організовано з квітня 2020 р.);
- нормативне забезпечення визнання результатів неформальної та інформальної освіти ("Тимчасове положення про організацію освітнього процесу в Житомирському державному університеті імені Івана Франка").

У Житомирському державному університеті імені Івана Франка можливість поєднання здобувачем вищої освіти формальної, неформальної та інформальної освіти відбувається під час формування його індивідуальної освітньої траєкторії, яка реалізується через індивідуальний навчальний план. Відповідно до "Тимчасового положення про організацію освітнього процесу в Житомирському державному університеті імені Івана Франка" для забезпечення права здобувача на освіту впродовж життя, шляхом поєднання формальної, неформальної та інформальної освіти, результати навчання, здобуті здобувачем шляхом неформальної та/або інформальної освіти можуть бути зараховані як одна із форм поточного контролю. Обговорення кожного результату, що отриманий здобувачем під час неформального та/або інформального навчання, обов'язково відбувається на засіданні кафедри, яка відповідає за реалізацію освітньої програми. Лише після обговорення та погодження завідувачем кафедри й гарантом освітньої програми можливе зарахування здобувачу вищої освіти результатів, що він отримав у неформальній освіті як однієї із форм поточного контролю (Тимчасове положення, 2021).

Аналіз звернень здобувачів вищої освіти в 2021/22 н. р. щодо перезарахування результатів, які він отримав у неформальній освіті як однієї із форм поточного контролю, показав найбільшу активність здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти освітньої програми "Середня освіта (Інформатика)" та "Професійна освіта (Цифрові технології)". Серед здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти активно представляли свої результати, здобуті в неформальній освіті, студенти освітніх програм "Середня освіта (Мова і література (німецька та англійська))" та "Початкова освіта та англійська мова" (рис. 1).

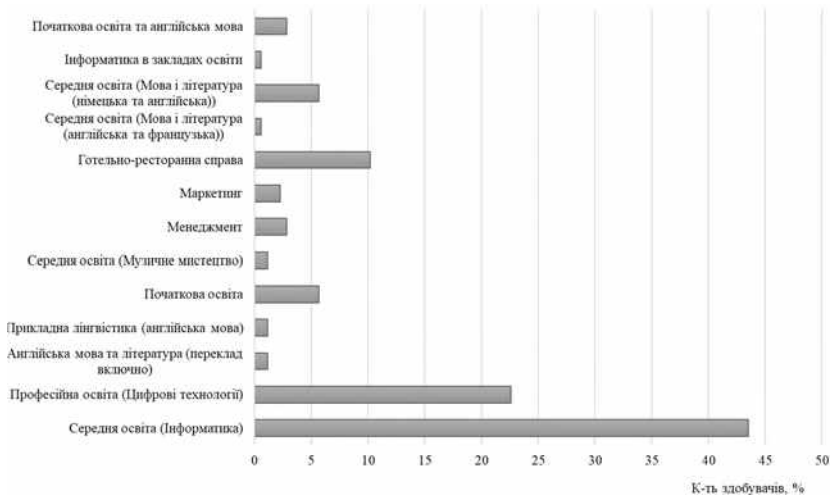

Рис. 1. Аналіз звернень здобувачів вищої освіти університету щодо перезарахування результатів, що вони отримали в неформальній освіті (2021/22 н. р.)

Серед навчальних дисциплін, з яких здобувачі вищої освіти претендували на перезарахування результатів, які вони отримали в неформальній освіті (як однієї із форм поточного контролю), найпопулярнішими були "Web-технології та web-дизайн" (8 % від загальної кількості звернень в університеті), "Технології створення дистанційного курсу" (8 %), "Програмування та підтримка Web-застосувань" (7 %), "Технології E-LEARNING" (7 %), "Дидактика, організація і управління в початковій школі" (6 %), "Основи наукових досліджень" (6 %), "Методи оптимізації та дослідження операцій" (5 %), "Цифрові технології в навчальному процесі" (4 %), "Вибрані питання комп'ютерної інженерії" (4 %).

Крім перезарахування результатів, що здобуті в неформальній освіті як однієї із форм поточного контролю з навчальної дисципліни, здобувач університету може будувати власну траєкторію навчання з можливістю поєднання формальної, неформальної та інформальної освіти при написанні кваліфікаційних (дипломних) робіт, курсових робіт і проходження практики (врахування отриманих знань у неформальній освіті при виборі теми курсової/кваліфікаційної/дипломної роботи, виборі бази практики тощо)

(рис. 2). Зокрема, при проходженні виробничої готельної практики трьом здобувачам університету (освітня програма "Готельно-ресторанна справа) перезараховано результати неформальної освіти, які були отримані при стажуванні, відповідно до програми Навчально-орієнтаційний проект EUROEST "Базовий курс італійської кухні" (сертифікат асоціації U.C.M. – Italy "Середземноморський союз шеф-кухарів – Italy" (Фоджа, Італія)).

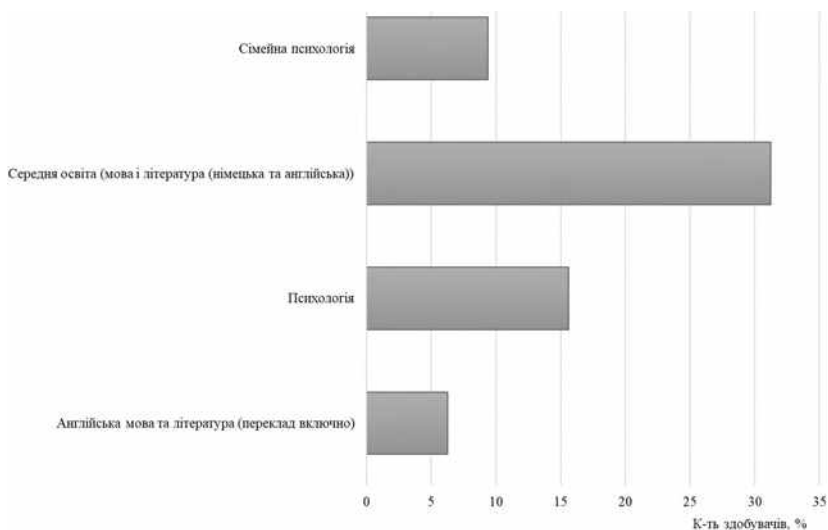

Рис. 2. Аналіз звернень здобувачів вищої освіти університету щодо врахування результатів, які вони отримали в неформальній освіті при виборі теми курсової/дипломної роботи/бази практики (2021/22 н. р.)

Можливість поєднання здобувачами вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня формальної, неформальної та інформальної освіти відбувається також під час формування їх індивідуальної освітньої траєкторії, яка реалізується через вибір теми дисертаційного дослідження, формування індивідуального плану роботи аспіранта. Крім того, відповідно до "Положення про порядок перезарахування освітніх компонент та визначення академічної різниці в Житомирському державному університеті імені Івана Франка" аспірантам, які підтвердять рівень знання

іноземної мови відповідними сертифікатами, можуть бути зараховані відповідні кредити освітньо-наукової програми підготовки як такі, що виконані у повному обсязі, а обсяг кредитів на мовну підготовку може бути використаний на здобуття інших компетенцій за погодженням з науковим керівником. При проведенні "Опитування щодо задоволеності неформальним навчанням" здобувачів вищої освіти всіх рівнів на запитання "Чи був у Вас досвід отримання неформальної освіти?" (1 – не було, 5 – часто) відповіді аспірантів розподілились наступним чином: 5 – 30,4 %, 4 – 30,9 %, 3 – 20,8 %, 2 – 11,2 %, 1 – 6,8 %. У цілому по університету за результатами опитування 21,1 % здобувачів "5 – часто" беруть участь у заходах неформальної освіти, при цьому найбільш ефективними вважають дистанційні курси, тренінги, семінари та майстер-класи (рис. 3).

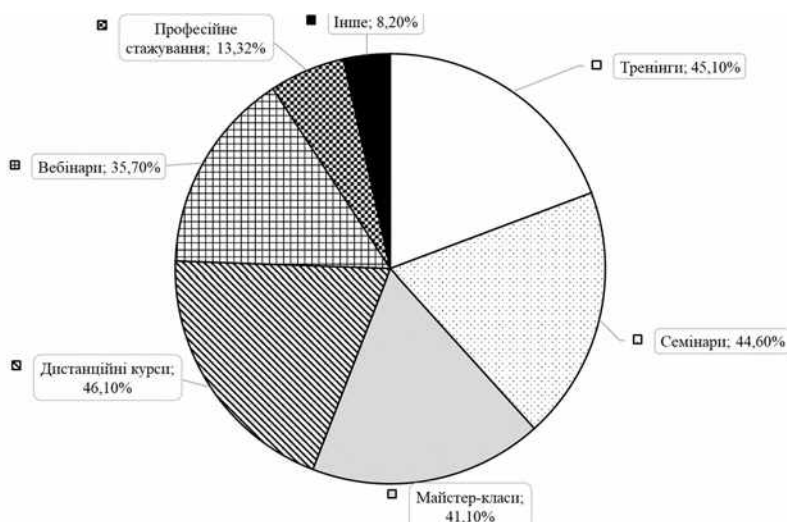

Рис. 3. Результати за питанням опитувальника "У яких формах неформальної освіти Ви брали участь?"

Серед платформ онлайн-освіти здобувачі університету надавали перевагу платформі Prometheus – 51 %, студії онлайн-освіти EDERA – 16 %, онлайн-платформі з цифрової грамотності "Дія. Цифрова освіта" – 12 %. Дещо меншою популярністю

користувались освітній проєкт "На Урок", Coursera, компанія Campster, Cisco, Testprovider, онлайн-вебінари та онлайн-курси закладів освіти/установ/організацій України – від 1 до 5 %.

Таким чином, провідною тенденцією сьогодення є рух до зближення та взаємодоповнення формальної і неформальної освіти. Розширення застосування неформальної освіти в закладах вищої освіти може бути корисним у розрізі розвитку громадської активності та лідерства, можливості гнучко та швидко реагувати на потреби ринку праці та послуг, задоволення вимоги здобувачів вищої освіти та роботодавців, зростання мотивації здобувачів вищої освіти, їх особистісної зацікавленості, можливості самовдосконалення та підвищення самооцінки, можливості самостійного вибору часу, місця, тривалості навчання тощо. Поряд із цим потребують детального наукового дослідження механізми взаємодії формальної, неформальної та інформальної освіти (Павлик, 2017). Така взаємодія є прогресивним кроком у реформуванні системи освіти та наданні широкого спектру прав особам при здобутті освіти.

Список використаних джерел

1. Про освіту. Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. (2017). Взято з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
2. *Тимчасове положення про організацію освітнього процесу в Житомирському державному університеті імені Івана Франка.* (2021). Житомир. Взято з https://zu.edu.ua/offic/pol_org_os_pr.pdf
3. Павлик, Н. П. (2017). *Теорія і практика організації неформальної освіти молоді.* Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка.